

POSTANOWIENIE

21 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 21 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. S.
przeciwko A. M.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej A. M.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 29 marca 2022 r., I ACa 1610/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 29 marca 2022 r. pozwana A. M. wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącej skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 § 1 k.c. oraz prawa procesowego, tj. art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Sąd Apelacyjny w Łodzi, pomimo oceny prawnej w tym zakresie, zawartej w uzasadnieniu kasatoryjnego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2021 r., II CSKP 69/21, nie dokonał

wykładni oświadczenia woli pozwanej zawartego w pełnomocnictwie z dnia 4 października 2012 r., udzielonego przez pozwaną M. M..

Pozwana podniosła ponadto, że zaskarżony wyrok obarczony jest rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego tj. art. 382 k.p.c. w zw. z art. 327¹ k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., polegającym na pozornym uzasadnieniu przez Sąd drugiej instancji kwestii zakresu pełnomocnictwa z dnia 4 października 2012 r., które w ogóle nie przedstawia toku rozumowania, który doprowadził Sąd drugiej instancji do wydania zaskarżonego orzeczenia. Wskutek uchybieniu wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie podda je się kontroli kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (środek prawny), nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 7 lipca 2022 r., I CSK 2151/22; z 28 września 2023 r. I CSK 6680/22, i z 12 stycznia 2024 r., I CSK 2817/23).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu,” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. np. postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba

wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała miejsce tylko wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19; z 28 stycznia 2022 r., I CSK 584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 14 lipca 2023 r., I CSK 3530/22; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Podkreślenia wymaga, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną

w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. np. postanowienia SN: z 17 sierpnia 2023 r., I CSK 5710/22; z 3 października 2023 r., I CSK 2787/23; z 1 grudnia 2023 r., I CSK 5300/22).

Nie budzi również wątpliwości, że okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego „przedsądu” (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22; z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22; i z 10 sierpnia 2023 r., I CSK 5584/22).

Skarżąca nie przedstawiła przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu.

Przypomnieć należy, że ocena czy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona odbywa się wyłącznie w oparciu o przepisy, których naruszenie przez Sąd drugiej instancji zarzuca skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na rażące naruszenie art. 65 § 1 k.c. nie został należycie uzasadniony. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania. Zarzut związany z problematyką wykładni oświadczeń woli, z natury swej wyklucza oczywistość zasadności oceny przedstawionej przez stronę, a wręcz wymaga na ogół skomplikowanych zabiegów

interpretacyjnych. Jedynie zatem wykładnia umowy jaskrawie sprzeczna z wytycznymi wskazanymi w art. 65 k.c. może stanowić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia SN: z 29 grudnia 2021 r., I CSK 351/21, i z 21 października 2022 r., I CSK 1593/22). Na tej płaszczyźnie w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przedstawiono jednak stosownego wyводу.

Skarżąca powiązała naruszenie art. 65 § 1 k.c. z naruszeniem art. 386 § 6 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiąże zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego lub faktycznego, albo po wydaniu wyroku sądu drugiej instancji Sąd Najwyższy w uchwale rozstrzygającej zagadnienie prawne wyraził odmienną ocenę prawną. Powyższa regulacja dotyczy jednak oceny prawnej wyrażonej przez sąd drugiej instancji i w badanej sprawie nie znajduje zastosowania. Nie ma żadnego znaczenia, że pozwana wskazała przywołany artykuł w związku z art. 398²¹ k.p.c. Przepis ten bowiem przewiduje, że jeżeli nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu przed Sądem Najwyższym, do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy o apelacji. W przepisach dotyczących skargi kasacyjnej znajduje się jednak art. 398²⁰ k.p.c., który stanowi, że sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Niepowołanie w skardze kasacyjnej tej regulacji uniemożliwia dokonanie oceny wyroku Sądu Apelacyjnego we wskazanym zakresie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że naruszenie przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia (aktualnie uregulowanych w art. 327¹ k.p.c. i w art. 387 § 2¹ k.p.c.) jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 10 lipca 2020 r., II CSK 583/18; z 24 maja 2022 r., I CSK 1434/22, i 28 grudnia 2023 r., I CSK 5766/22).

Powołany przez skarżącą art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. wskazuje, że w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa powinno objąć ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a poza tym może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne oceny sądu pierwszej instancji.

Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala przyjąć, że doszło do naruszenia przywołanego przepisu w kwalifikowany sposób. Uznając apelację skarżącej za niezasadną Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że świadczenie spełnione na poczet ceny przyszłego zakupu nieruchomości stanowiło świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. Sąd drugiej instancji wyjaśnił także, że pozwana w swojej apelacji nie zawarła żadnych zarzutów podważających ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, a w szczególności nie zakwestionowała ustalenia, że M. M. zawarł przedmiotową umowę w ramach uzyskanego od pozwanej pełnomocnictwa i w jego granicach. Nie mógł wobec tego odnieść zamierzonego skutku zarzut naruszenia art. 103 k.c.

Zarzut naruszenia art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. powiązany został z naruszeniem art. 382 k.p.c. który jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, jeżeli skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego w sprawie materiału, orzekając wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przed sądem pierwszej instancji albo oparł swe merytoryczne orzeczenie na własnym materiale, z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji, a uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Strona powołująca się na naruszenie tego przepisu powinna wskazać materiał dowodowy, który został przez sąd drugiej instancji pominięty przy wydaniu wyroku, i wykazać, że popełnione uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. postanowienia SN: z 16 września 2022 r., I CSK 2394/22, i z 31 października 2023 r., I CSK 5933/22). Powyższe nie zostało wskazane przez skarżącą we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania co nie pozwala na uznanie, że w sprawie doszło do naruszenia, i to w sposób oczywisty, art. 382 k.p.c.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)